

EKO-tellingen

aardappelen, groente en fruit
in supermarkten - update 2026

Pesticide Action Network Netherlands

18 maart 2026

Foto's: PAN-NL

Contact: pan.netherlands@gmail.com

Onderzoeksrapport: EKO-tellingen, aardappelen, groente en fruit in supermarkten - update 2026

Onze dank gaat uit naar alle vrijwilligers die aan dit onderzoek hebben meegewerkt.

Ondersteun het werk van de Stichting Pan-NL met een [donatie of word donateur](#)

IBAN: NL02TRIO00788940287

t.n.v. Stichting Pesticide Action Network Netherlands

PAN-NL heeft ANBI status

Blijf op de hoogte via onze gratis [Nieuwsbrief](#)

Bekijk onze [PesticidenEetwijzer](#) welke groente en fruit het meeste en minste pesticiden bevat

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	7
2 KADER VAN DE EKO-TELLINGEN	8
2.1 OMZET BIOLOGISCHE PRODUCTEN IN SUPERMARKTEN	8
2.2 IN NEDERLAND BLIJFT DE BIOLOGISCH LANDBOUW ACHTERLOPEN	9
2.3 WAAROM, KOMT IN NEDERLAND DE BIOLOGISCHE LANDBOUW NIET OP EEN HOGER NIVEAU?	10
2.4 HET ACTIEPLAN VAN DE OVERHEID - MEER BIOLOGISCHE PRODUCTIE EN CONSUMPTIE?	11
3 EN DE ARGUMENTEN VAN DE CONSUMENTEN?	12
3.1 CONSUMENTEN VINDEN DAT BIOLOGISCH VOEDSEL VOOR IEDEREEN BESCHIKBAAR EN BETAALBAAR MOET ZIJN	12
3.2 MOTIEF CONSUMENTEN: BIOLOGISCH VOEDSEL BEVAT GEEN PESTICIDEN	12
3.3 WAAROM BLIJFT HET AANDEEL VAN BIOLOGISCHE PRODUCTEN LAAG?	13
4 EKO-TELLINGEN VAN PAN-NL	14
4.1 GESELECTEERDE SUPERMARKTEN	14
4.2 MANIER VAN TELLEN	15
4.3 GETELDE SUPERMARKTEN	15
5 RESULTATEN	16
5.1 AANBOD VERSE BIOLOGISCHE GROENTEN	17
5.2 AANBOD VERS BIOLOGISCH FRUIT	18
5.3 ANALYSE EKO-TELLINGEN PERIODE 2017 - 2026	18
6 DUURZAAMHEIDSBELEID SUPERMARKTEN	20
6.1 ALBERT HEIJN	20
6.2 JUMBO	21
6.3 LIDL	21
6.4 PLUS	21
6.5 ALDI	21
6.6 DIRK	22
7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	22
7.1 CONCLUSIE: BELEID SUPERMARKTEN EN OVERHEID IS NOG STEEDS ONVOLDOENDE	22
7.2 AANBEVELING: AMBITIEUS STIMULERINGSBELEID VRAAG EN AANBOD BIOLOGISCHE PRODUCTEN	23
BIJLAGE 1 HOE ZIJN BIOLOGISCHE EN NIET-BIOLOGISCHE PRODUCTEN TE HERKENNEN?	25
BIJLAGE 2 INSTRUCTIES EN TELFORMULIEREN	28

Tabellen

<i>Tabel 1. Marktaandeel zes grootste Nederlandse supermarkten 2025</i>	<i>15</i>
<i>Tabel 2. Het gemiddelde aantal soorten verse biologische aardappelen en groente, aantal soorten fruit en het totaal aantal AGF aangetroffen in de 6 grootste supermarktketens in Nederland</i>	<i>16</i>
<i>Tabel 3. Resultaten EKO-tellingen PAN-NL en Greenpeace in supermarkten uitgevoerd in januari 2026, 2025 en 2024, november 2021, 2022 en september 2017: het gemiddelde aantal verschillende biologische verse AGF-producten per supermarktketen</i>	<i>19</i>

Figuren

<i>Figuur 1. Totale en biologische voedselomzet supermarkten.....</i>	<i>8</i>
<i>Figuur 2. Aandeel van het totale benut landbouwareaal onder biologische landbouw per land en in o.a. EU-27, in 2012 en 2023</i>	<i>9</i>
<i>Figuur 3. Jaarlijkse vergoedingen voor de omschakeling van akkerland naar biologische landbouw, €/ha, 2019.....</i>	<i>10</i>
<i>Figuur 4. Jaarlijkse vergoedingen voor de omschakeling van grasland naar biologische landbouw, €/ha, 2019.....</i>	<i>10</i>
<i>Figuur 5. Motief van consumenten om biologisch te kopen.....</i>	<i>13</i>
<i>Figuur 6. Barrières voor consumenten om geen biologisch te kopen.....</i>	<i>13</i>
<i>Figuur 7. Overzicht aantal getelde filialen per supermarktketen.....</i>	<i>15</i>
<i>Figuur 8. Overzicht verse biologische aardappelen en groenten en aantal keren geteld in 69 filialen van de 6 grootste supermarktketens in Nederland... ..</i>	<i>17</i>
<i>Figuur 9. Overzicht vers biologisch fruit en aantal keren geteld in 69 filialen van de 6 grootste supermarktketens in Nederland.....</i>	<i>18</i>
<i>Figuur 10. Trendanalyse van de ontwikkeling van het aanbod van verse AGF-producten in de 5 grootste supermarktketens van 2017 tot 2026.....</i>	<i>20</i>

Samenvatting

Door PAN-NL zijn in een steekproef midden januari 2026 Eko-tellingen in 69 filialen van de zes grootste supermarkten van Nederland uitgevoerd. In deze zes supermarkten zijn het aantal soorten daadwerkelijk verkrijgbare verse biologische producten aan aardappelen, groenten en fruit (AGF) in de schappen geteld. Dit is een vervolg op de Eko-tellingen die PAN-NL jaarlijks uitvoert sinds 2021.

Na een stijging van aanbod in 2025 t.o.v. 2024, is er in 2026 geen toename in aanbod verse biologische producten

In 2025 zijn in de vijf grootste supermarkten het gemiddelde aantal verse biologische AGF-producten t.o.v. 2024 gestegen van 24,4 naar 35,0 (43%); Het gemiddeld aanbod van verse biologische AGF is t.o.v. 2025 in 2026 iets afgenomen van 35 naar 32 verse biologische AGF-producten.

Het hoogste aanbod bij Albert Heijn

Net als eerdere jaren blijft Albert Heijn het meest uitgebreide aanbod aanbieden en liggen er gemiddeld 55 verse biologische producten in het schap. Middenmotors zijn Lidl, Plus en Jumbo met alle drie een gemiddelde van 30 tot 36 biologische producten. Bij 3 winkels van Dirk zijn gemiddeld 17 verse biologisch AGF-producten geteld.

ALDI laagste aanbod verse biologische producten

ALDI is de minst duurzame supermarkt van Nederland. Gemiddeld werden er 5 biologische producten aangetroffen. In het aanbod van verse biologisch geteelde AGF was geen toename en ook in 2026 is er bij ALDI geen biologisch vers fruit gevonden.

Het aanbod verse biologische AGF neemt in 9 jaar tergend langzaam toe.

Over de periode 2017-2026 is de trend dat bij de vijf grootste supermarkten (AH, Jumbo, Plus/Coop, Lidl, Aldi) het gemiddelde aanbod van verse biologische AGF-producten slechts heel langzaam toeneemt: bij Albert Heijn is in deze periode het aanbod bio AGF met 31% toegenomen, bij Jumbo 32%, bij Plus/ Coop 45%. Bij Lidl is de toename van het aanbod van verse AGF-producten met 200% het sterkst. Bij ALDI is de trend dat in dezelfde periode het aanbod van verse bio AGF is afgenomen. De doelstelling van het Ministerie van LNV (Adema) dat in 2030 15% van het landbouwareaal biologisch bewerkt wordt, is noch in het beleid van de overheid, noch in de supermarkten terug te vinden.

Ambitieuze regelgeving ten behoeve van biologische landbouw vereist

Het huidige marktaandeel van alle biologische producten in de supermarkten blijft eind 2025 op 3,5% steken. Ondanks dat er een paar goede initiatieven zijn om bepaalde productcategorieën te stimuleren, doen de supermarkten in totaliteit te weinig om het aandeel biologische AGF te verhogen.

Het Nederlandse biologische landbouwareaal bedraagt in het derde kwartaal 2025 4,7%. Het is noodzakelijk dat gangbare telers die naar biologisch willen omschakelen financieel beter ondersteund worden.

Consumenten willen groente en fruit zonder gifstoffen

87% van de consumenten vindt dat de overheid ervoor moet zorgen dat groente en fruit zonder gifstoffen voor iedereen beschikbaar en betaalbaar moet zijn. Het meest genoemde motief (52%) van de consumenten om biologisch in de supermarkt te kopen is "bevat geen pesticiden". En toch blijft in Nederland het aandeel geconsumeerde biologisch producten laag. Voor 79% van de Nederlandse consumenten die in de supermarkt hun inkopen doen, is de hoge prijs de voornaamste barrière om geen biologisch voedsel te kopen.

Het voorstel van PAN-NL: gebruik van bestrijdingsmiddelen moet sterker belast worden en biologische levensmiddelen moeten BTW-vrij zijn.

PAN-NL roept de Nederlandse overheid op om op zeer korte termijn de BTW op biologische levensmiddelen af te schaffen.

Biologische landbouw en de realisatie van de doelstelling van 15% biologische landbouw in 2030 dient in de jaarplannen van het ministerie van LNV centraal te staan. Daarbij moeten er concrete stappen gezet worden en geen vrijblijvende afspraken zoals gepresenteerd in het coalitieakkoord 2026-2030¹: *„We maken afspraken met agrotektens over hoe de overheid beleid kan inrichten zodat duurzame ketens zowel in Nederland als Europa meer afzet kunnen realiseren. Ook maken we afspraken over het aanbieden van groente en fruit die aantoonbaar duurzaam worden geproduceerd of uiterlijk afwijken. We stimuleren de consumptie van biologische en duurzame producten en zetten daarop in door het actieplan groei biologische productie en consumptie voort te zetten.”*

Daarnaast is PAN-NL van mening dat de supermarkten zich sterker moeten inzetten om biologische AGF voor de consument beschikbaar en betaalbaar te maken; noem de voordelen en waarom biologisch goed voor mens en natuur is.

Groente en fruit van het seizoen, biologisch en regionaal geteeld, moeten voor iedereen bereikbaar en betaalbaar zijn.

¹ <https://www.kabinetsformatie2025.nl/documenten/2026/01/30/aan-de-slag---coalitieakkoord-2026-2030>

1 Inleiding

PAN-NL heeft als doel het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen uit te bannen, dat houdt in dat PAN-NL een voedselproductie en een sierteelt zonder toepassing van chemische pesticiden nastreeft. De overheid en de meeste supermarkten hebben een duurzaamheidsbeleid, waarbij het uitbannen van de schadelijke pesticiden helaas geen prioriteit heeft. Van alle EU-landen behoort Nederland nog steeds tot de landen met het laagste percentage van geconsumeerde biologische levensmiddelen en het laagste percentage biologisch landbouwareaal. Duurzaamheidsdoelen waarbij het gebruik van gevaarlijke pesticiden wordt getolereerd, zullen insecten en residu vrije levensmiddelen nauwelijks ten goede komen. Met de voorliggende rapportage van de EKO-tellingen volgen wij sinds 2017 de ontwikkeling van het aanbod van verse biologische aardappelen, groente en fruit (AGF) in de zes grootste supermarktketens.

Door PAN-NL zijn in samenwerking met 20 vrijwilligers EKO-tellingen in 69 filialen van de zes grootste supermarkten in 7 provincies van Nederland in week 4 van 2026 uitgevoerd. Daarbij zijn in supermarkten het aantal soorten daadwerkelijk verkrijgbare verse biologische producten aan AGF in de schappen geteld. In dit rapport zijn de resultaten (zie paragraaf 4), conclusies en aanbevelingen (zie paragraaf 7) weergegeven.

Doel van het onderzoek is een beeld van de stand van zaken van het aanbod vers biologisch AGF per supermarkt te geven. Jaarlijks past PAN-NL dezelfde onderzoeksmethode toe. Het aantal tellers per provincie varieert van twee in de provincie Groningen tot zeven tellers in de provincie Gelderland. Er komen verschillen voor tussen de grootte van filialen en het aanbod van biologische producten binnen één supermarktketen. De klantenkring van jonge gezinnen tot de oudere generaties, in steden of kleine dorpen, bepaalt de vraag naar biologisch producten. De inkoper van een filiaal past daarop zijn of haar keuzes van aanbod aan. De resultaten geven een inschatting van de trend van de ontwikkeling van het aanbod van verse biologische AGF-producten.

2 Kader van de EKO-tellingen

Voor het duiden van de resultaten van de EKO-tellingen is de onderstaande informatie van belang:

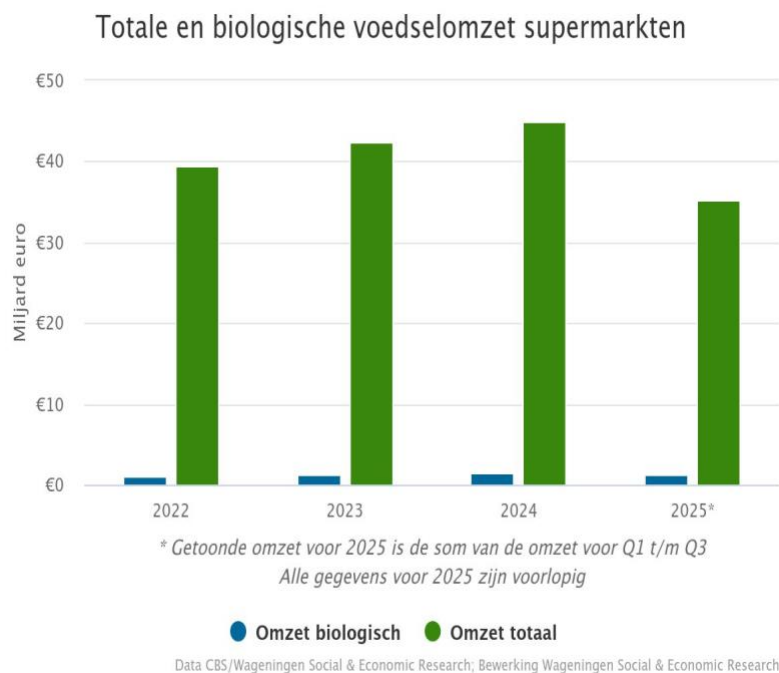
- Omzet biologische producten in supermarkten in 2025 (zie paragraaf 2.1).
- Doelstelling biologische landbouw Europa 2030 en Nederland (zie paragraaf 2.2 en 2.3).
- Beleid van de overheid m.b.t. het stimuleren van de biologische landbouw (zie paragraaf 2.4).
- Visie consumenten en koopgedrag biologische producten (zie hoofdstuk 3).
- Beleid supermarktketens m.b.t. assortiment biologische producten (zie hoofdstuk 6).
- EKO-telling PAN-NL 2025
- EKO-telling PAN-NL 2024
- EKO-telling PAN-NL 2022
- EKO-telling PAN-NL 2021
- EKO-telling Greenpeace 2017

2.1 Omzet biologische producten in supermarkten

In de recent verschenen BioMarktMeter van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNV) zijn de omzetcijfers van biologische producten in supermarkten van het eerste t/m het derde kwartaal van het jaar 2025 opgenomen.² In het eerste kwartaal was het marktaandeel van alle biologisch producten 3,4% en in het derde kwartaal was een licht stijging tot een marktaandeel van 3,5%. Ter vergelijking, in 2024 was in het buurland Duitsland³ het marktaandeel van bio-producten in supermarkten 8,7% en in België⁴ 5,3%.

Zoals in figuur 1 gevisualiseerd², blijft de omzet van biologische producten ten opzichte van de totale omzet in Nederland op een heel laag niveau steken.

Figuur 1.

² <https://www.staatvanbiologisch.nl/indicatoren/omzet-supermarkten/>

³ <https://www.oekolandbau.de/aktuelles/bio-marktinformationen/der-bio-markt-waechst-auch-2025-deutlich/>

⁴ <https://vilt.be/nl/nieuws/biobestedingen-nemen-toe-in-vlaanderen>

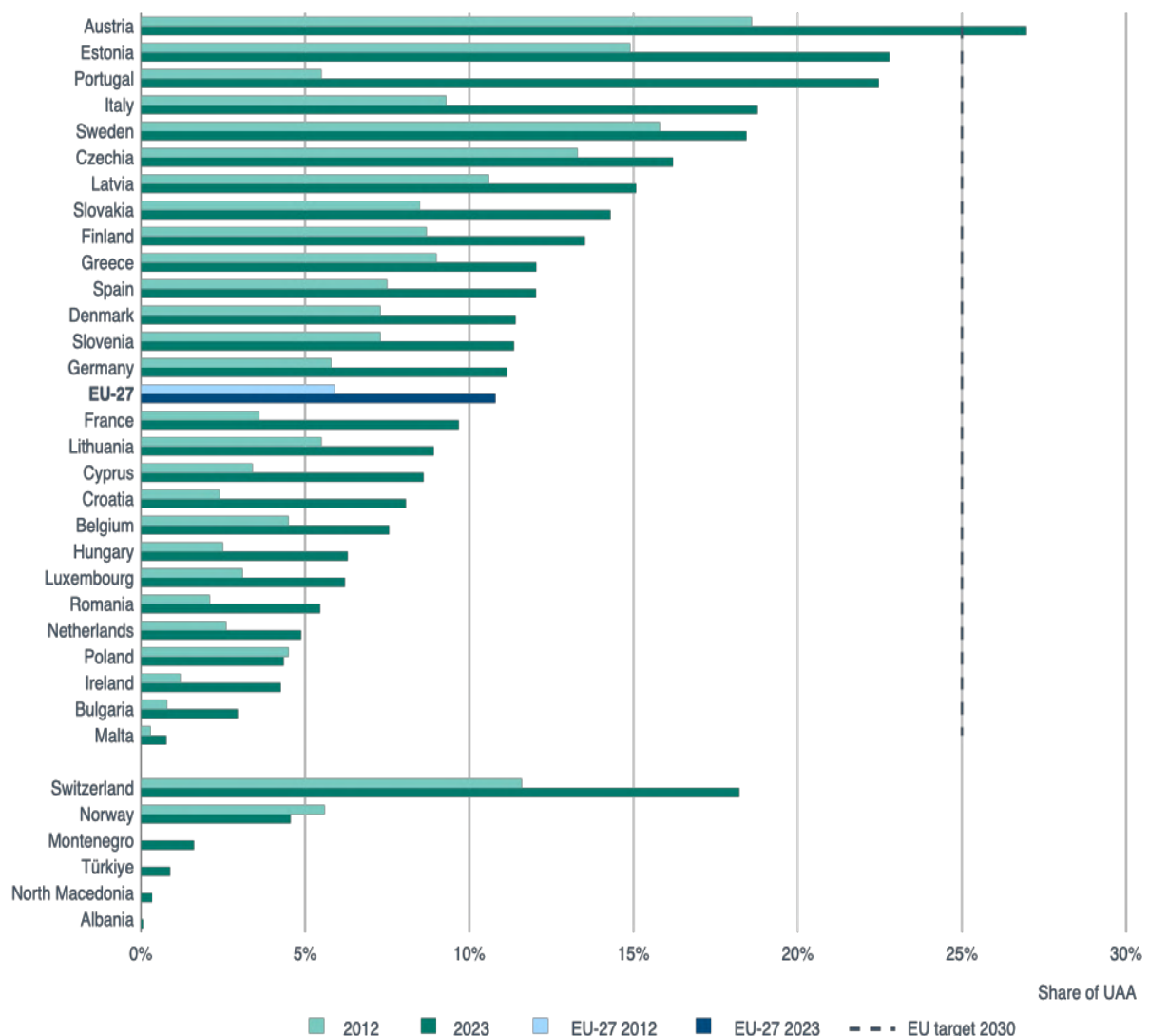
2.2 In Nederland blijft de biologisch landbouw achterlopen

De Europese Commissie (EC) had als doelstellingen een halvering van het pesticiden gebruik en 25% biologische landbouw in 2030 gesteld. Dankzij een sterke lobby door o.a. pesticide producenten, is deze doelstelling eind 2023 door het Europees Parlement weggestemd en februari 2024 ook door de EC gecancelled.⁵

Toch is er in de periode 2012 -2023 in veel EU-landen een flinke toename van het biologisch bewerkt landbouwareaal.³ Maar Nederland blijft onder in de EU-ranglijst voor biologische landbouw bingelen (figuur 2). Het percentage (4,9%) biologisch landbouwareaal is in 2023 in Nederland zelfs ruim de helft lager dan het Europees gemiddelde van 10,8%.

Onderaan de ranglijst staan Malta, Bulgarije, Ierland, Polen en Nederland. Kijken we naar de toename van het biologisch landbouwareaal in deze vijf landen, dan is er met uitzondering van Polen en Nederland, minstens een verdubbeling van het areaal. In dezelfde periode is het biologische landbouwareaal in Portugal gestegen van 5,5% in 2012 naar 22,5% in 2023. Het kan dus wel!

*Figuur 2. Aandeel van het totale benut landbouwareaal onder biologische landbouw per land en in o.a. EU-27, in 2012 en 2023.*⁶

⁵ <https://nos.nl/artikel/2498867-onverwachte-wending-in-brussel-europarlementariers-stemmen-pesticidenplan-weg>

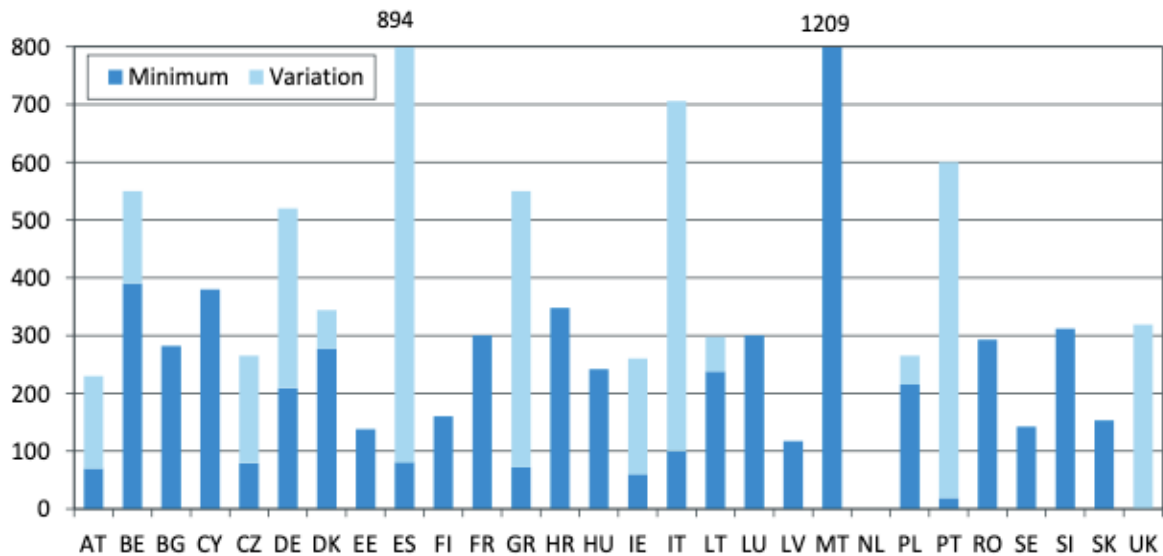
⁶ <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/agricultural-area-used-for-organic>

2.3 Waarom komt in Nederland de biologische landbouw niet op een hoger niveau?

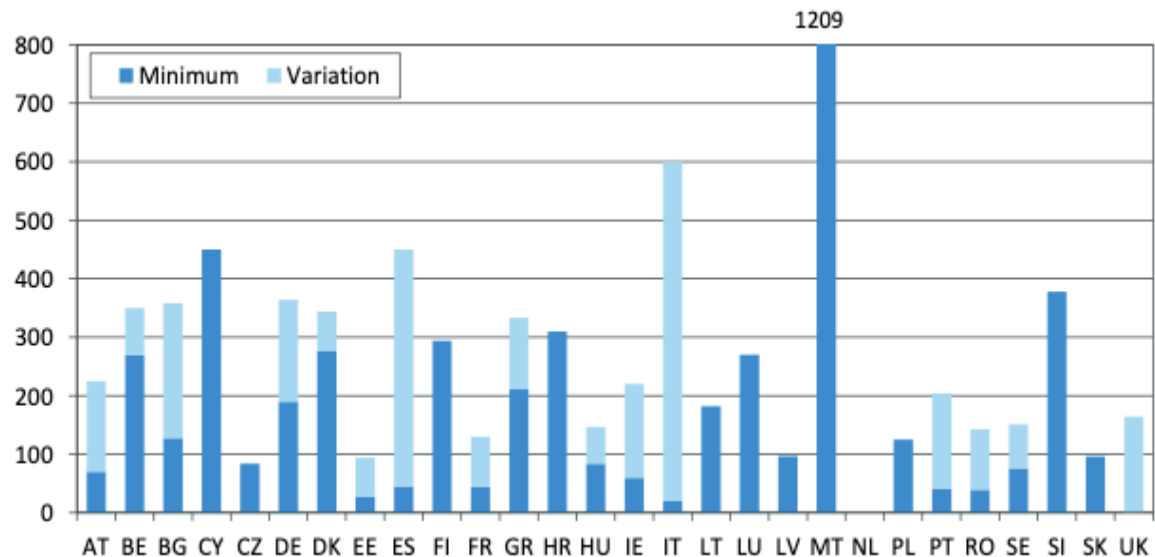
Terwijl alle Europese lidstaten telers die naar biologisch wilden omschakelen in de periode 2011 tot 2019 jaarlijks met een vast bedrag per hectare ondersteunden, hield de Nederlandse overheid de beurs gesloten (figuur 3 en 4).⁷

Telers in onze buurlanden Duitsland en België kregen in 2019 tijdens de omschakeling van gangbaar akkerland naar biologisch respectievelijk minimaal €210 en €380 per hectare; van gangbaar grasland naar biologisch kregen zij minimaal respectievelijk € 180 en €270 per hectare.

Figuur 3. Jaarlijkse vergoedingen voor de omschakeling van akkerland naar biologische landbouw, €/ha, 2019⁷

Figuur 4. Jaarlijkse vergoedingen voor de omschakeling van grasland naar biologische landbouw, €/ha, 2019⁷

Ook na de omschakeling beloonden met uitzondering van Frankrijk en Nederland, de EU-lidstaten in 2019 biologische boeren met een vast bedrag per hectare voor hun milieuvriendelijke werkwijze.

⁷ Lampkin, Nicolas; Sanders, Jörn (2022) : Policy support for organic farming in the European Union 2010-2020, Thünen Working Paper, No. 200, Johann Heinrich von Thünen-Institut, Braunschweig, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/265493/1/1817299727.pdf>

2.4 Het Actieplan van de overheid - meer biologische productie en consumptie?

In 2020 lanceerde het Ministerie voor LNV het uitvoeringsprogramma (UP) “Toekomstvisie gewasbescherming 2030”⁸ dat onder invloed van o.a. LTO, Nefyto (nu CropLife) is ontwikkeld.

Het uitvoeringsprogramma bevat geen concrete doelstellingen, maar wel kreten als ‘weerbare planten en teeltsystemen’ en promotie van Crispr-Cas. Biologische landbouw als teeltsysteem om het gebruik van pesticiden te verminderen, komt in het uitvoeringsprogramma niet eens aan bod. Zie ook de reactie van PAN-NL.⁹

In 2022 komen PAN-NL en partners tot de conclusie dat het jaarplan 2021 (en de opvolgende jaren) voor de uitvoering van het UP 2030, tot geen of slechts een minimale reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw leidt. Een andere conclusie was dat de nationale strategie inzake het pesticiden beleid sterk onder invloed van commercieel georiënteerde belangenorganisaties staat.¹⁰ De conclusies zijn gebaseerd op achterliggende documenten verkregen door een WOB-verzoek (nu Woo, Wet open overheid).

In 2022 gelanceerde de toenmalige minister Adema van LNV de ambitie om in Nederland het biologisch bewerkt landbouwareaal van 4% te verhogen naar 15% in 2030. Om dit te bereiken, riep het ministerie van LNV het actieplan “*Groei van biologisch productie en consumptie*” met drie kernpunten voor meer biologische productie in het leven.¹¹

- Behouden en uitbreiden van productie
- Inzet van de keten
- Toegang tot geschikte en betaalbare grond

Om die doelstelling te halen moet het biologisch areaal met gemiddeld 26 duizend hectare per jaar toenemen of anders gezegd, het biologisch landbouwareaal moet in 6 jaar met een factor 4 groeien. Gelijktijdig moet ook de afzet van biologische producten toenemen.

Januari 2026 vermeldt het ministerie van LNVN: “*Het aandeel biologisch landbouwooppervlakte stijgt. Het aandeel bedraagt 4,7% in 2024. Dat is een toename van 0,2 procent ten opzichte van 2023*”. Sinds 2015 is de jaarlijkse stijging van het biologisch geteeld areaal slechts 0,25%.¹²

Met een dergelijke kleine stijging is de doelstelling dat in 2030 minimaal 15% van de het landbouwareaal biologisch bewerkt wordt, een utopie.

Om de afzet te vergroten en de consument te stimuleren om meer biologische producten te kopen wil de overheid met het actieplan de volgende doelen bereiken:¹³

- Consumenten en ketenpartijen zijn bekend met biologische producten en het Europese biologische keurmerk
- Er is een groter aanbod van biologische producten in diverse afzetkanalen
- Biologische producten zijn toegankelijk en betaalbaar

In het actieplan worden agrariërs voor subsidies en regelingen, die de omschakeling zou moeten ondersteunen, verwezen naar de website van de Rijksdienst voor (RVO).¹⁴ Dat betekent dat vanuit het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) Nederlandse boeren in het kader van de Eco-

⁸ <https://www.toekomstvisiegewasbescherming2030.nl/uitvoeringsprogramma>

⁹ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2020/10/reactie-naar-tk-gwb-2030-28-okt-2020.pdf>

¹⁰ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2022/12/RAPPORT.pdf>

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/landbouw-en-tuinbouw/aanpak-groei-van-aandeel-biologische-landbouw>

¹² https://www.staatvanbiologisch.nl/indicatoren/aandeel-biologisch-areaal/#Historie_14550

¹³ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-6277f4410e0fc069da7de8ae8d2d8dae55b632b4/file>

¹⁴ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/biologisch-ondernemen/ondersteuning-omschakelen#subsidies-en-regelingen-die-u-helpen-om-te-schakelen>

regeling (2023- 2027) bij het investeringsfond “Duurzame landbouw” een lening van maximaal €500.000 kunnen aanvragen tegen een laag rentetarief van 1%. In het eerste jaar hoeft niet afgelost te worden. De hoogte van de premie is afhankelijk van de regio (gebaseerd op de hoogte van de opbrengsten per hectare, en de kosten van de loonwerker. De doelen van de eco-maatregel zijn bijv. biodiversiteit, water of klimaat. Binnen het kader van de eco-regeling hebben EU-lidstaten de flexibiliteit om het beschikbare budget voornamelijk voor de stimulering van de biologische landbouw te gebruiken.

Opvallend is dat de begrippen biologische en duurzame landbouw onder dezelfde regeling vallen, terwijl het begrip “duurzame landbouw” niet gedefinieerd is.¹⁵ Is dat een landbouw met iets lager gebruik van pesticiden of met bloemenranden? De biologische landbouw is o.a. door lijsten met de soorten meststoffen en bestrijdingsmiddelen die toegepast mogen worden, daarentegen strikt geregeld.

Het maximaal beschikbaar budget voor de eco-regeling is € 152 miljoen. Dit budget moeten telers die naar biologisch willen omschakelen, delen met telers die een bufferstrook van een paar meter langs een intensief bespoten akker aanleggen of een onderzaai bij een vanggewas of groenbedekking toepassen. Verschillende activiteiten die binnen de eco-regeling vallen, kunnen gecombineerd en gestapeld worden.¹⁶ De maximale premie is € 200 per hectare. Dit geldt ook voor boeren die naar biologisch omschakelen. Als het bedrag dat alle subsidieaanvragers samen aanvragen het beschikbare budget overstijgt, dan wordt het budget over de aanvragers verdeeld.¹⁷

Deze uitvoering van de eco-regeling geeft niet de indruk dat onze overheid echt de ambitie heeft om 15% biologisch areaal in 2030 te realiseren.

3 En de argumenten van de consumenten?

In het algemeen wordt er geproduceerd wat de consument vraagt. Wat de consument vraagt, wordt beïnvloed door bijvoorbeeld toegang tot informatie, door kennis en interesses, door beschikbare financiële middelen en de bereikbaarheid van de producten. In dit hoofdstuk worden argumenten van consumenten voor de koop van biologische levensmiddelen nader bekeken.

3.1 Consumenten vinden dat biologisch voedsel voor iedereen beschikbaar en betaalbaar moet zijn

Herfst 2023 heeft PAN-NL door Multiscope een representatief onderzoek onder consumenten in Nederland over biologisch voedsel laten uitvoeren¹⁸. Van de 1050 inwoners die op de vraag reageerden, gaven 911 (86,9%) aan, dat de overheid ervoor moet zorgen dat groente en fruit zonder gifstoffen voor iedereen beschikbaar en betaalbaar moet zijn. Met het besef dat veel groente en fruit met resten pesticiden zijn besmet, antwoordden 56% van de respondenten dat ze standaard vaker voor biologisch fruit en groente zouden gaan kiezen. Hieruit blijkt dat de consument de voorkeur geeft aan AGF zonder pesticiden, maar er zijn belemmering om onbespoten producten te kopen.

3.2 Motief consumenten: Biologisch voedsel bevat geen pesticiden

In het onderzoek van de WUR is het motief van ruim de helft (52%) van consumenten om biologisch in de supermarkt te kopen het vaakst “bevat geen pesticiden”, gevolgd door “geen chemische

¹⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Duurzame_landbouw

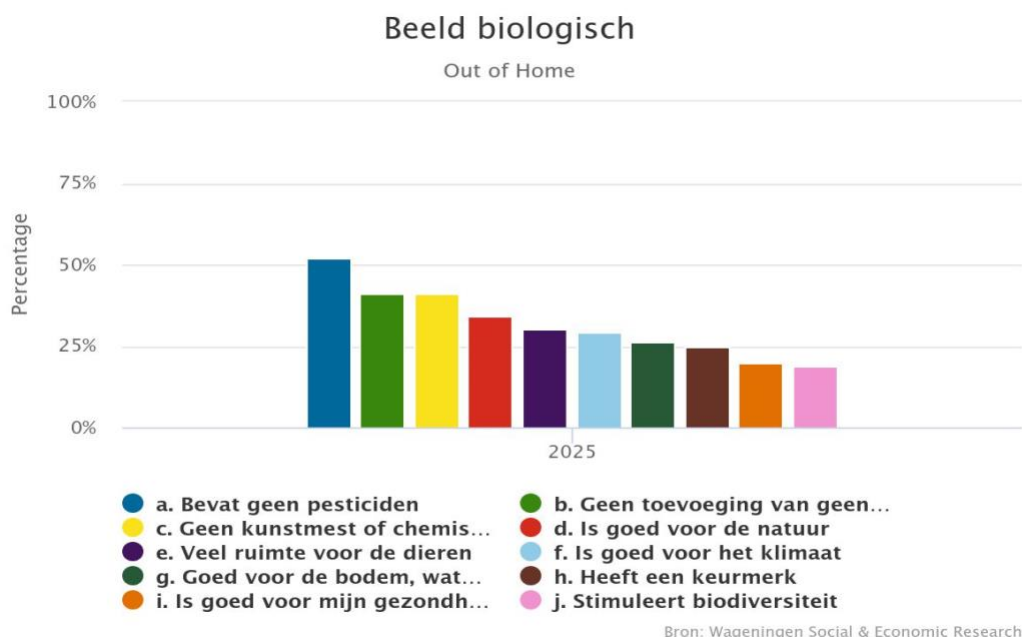
¹⁶ <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/glb-2026/eco-regeling/eco-activiteiten-punten-en-waarde>

¹⁷ <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/glb-2026/eco-regeling>

¹⁸ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2025/05/marktpeiler-2025.pdf>

bestrijdingsmiddelen en kunstmest” en “geen toevoeging van chemische geur-, kleur- of smaakstoffen” door 41% van de bevroegde consumenten (BioMarktMeter 2026).¹⁹ Zie figuur 5 voor meer motieven.

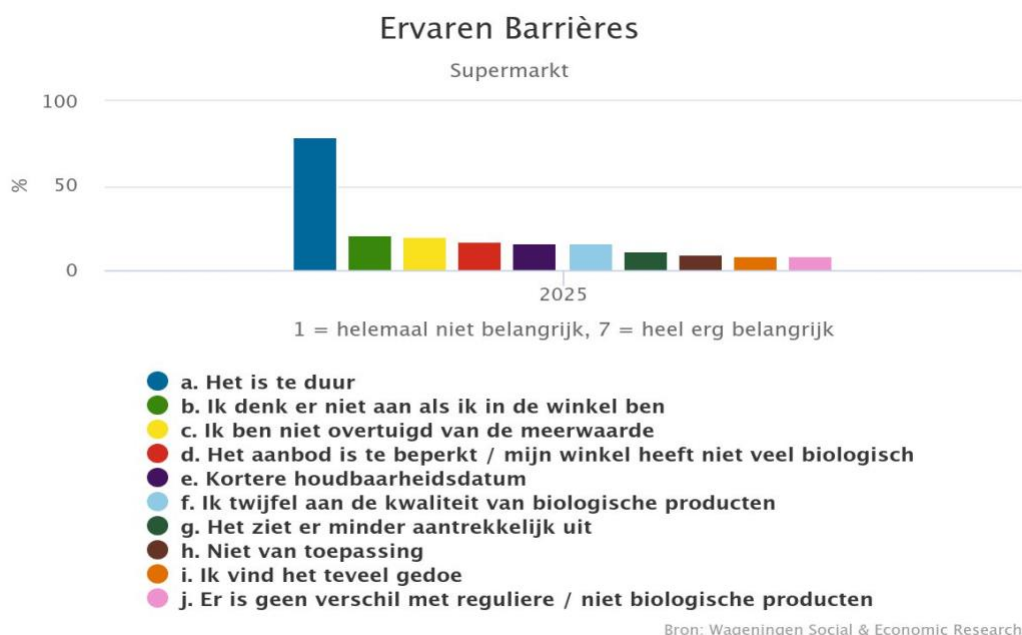
Figuur 5. Motief van consumenten om biologisch te kopen

3.3 Waarom blijft het aandeel van biologische producten laag?

Veel consumenten geven de voorkeur aan biologisch voedsel, wensen geen pesticiden in hun voedsel en zijn zich bewust dat tijdens de teelt het gebruik van pesticiden en kunstmest voor de natuur schadelijk is. En toch blijft in Nederland het aandeel geconsumeerde biologische producten laag. Voor 79% van de Nederlandse consumenten die in de supermarkt hun inkopen doen, is de hoge prijs de voornaamste barrière om geen biologisch voedsel te kopen. Ongeveer 20% van de bevroegde consumenten denkt er niet aan als ze in de winkel zijn of is niet overtuigd van de meerwaarde van biologische producten.²⁰ Zie figuur 6 voor meer motieven.

Figuur 6. Barrières voor consumenten om geen biologisch te kopen

¹⁹ https://www.staatvanbiologisch.nl/indicatoren/aankoopmotieven-en-barrieres/#Supermarkt_19120

²⁰ https://www.staatvanbiologisch.nl/indicatoren/aankoopmotieven-en-barrieres/#Supermarkt_19120

4 EKO-tellingen van PAN-NL

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de Eko-tellingen van PAN-NL in januari 2026 gepresenteerd. Is er een toename van het aanbod van verse biologisch geteelde aardappelen, groente en fruit (AGF) in de 6 grootse supermarkten? Bij welke supermarkten is het aanbod het grootst en welke verse AFG-producten staan aan de top?

4.1 Geselecteerde supermarkten

Om vergelijking met eerdere tellingen mogelijk te maken zijn dezelfde supermarktketens geselecteerd als in de eerdere tellingen van PAN-NL in 2021, 2022, 2024 en 2025. In 2025 en 2026 is Dirk als zesde supermarktketen toegevoegd. Op basis van marktaandeel in 2024 en 2025 waren dit de zes grootste supermarktketens, waarbij opgemerkt moet worden dat door de fusie van Plus en Coop in december 2021, deze ketens samen zijn geteld.²¹ Eind 2024 zouden alle Coop vestigingen moeten zijn verdwenen of omgebouwd naar Plus. Deze doelstelling is eind 2023 verschoven tot ver in 2025.²²

Het marktaandeel van de zes grootste supermarkten in 2025 staat aangegeven in tabel 1. De tellingen zijn uitgevoerd bij Albert Heijn, Jumbo, Lidl, Plus, ALDI en Dirk.

²¹ <https://www.plus.nl/nieuws/eerste-ombouw-van-ruim-300-coop-winkels-naar-plus-een-feit-cid-.3UKKQKWbDsAAAGCTY5PvVgC>

<https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-supermarkten-plus-en-coop-mogen-onder-voorwaarden-fuseren>

²² <https://retailtrends.nl/news/70887/meerdere-coop-vestigingen-worden-nog-niet-omgebouwd-tot-plus>

	Supermarkt	Percentage
1	Albert Heijn	36,0 %
2	Jumbo	19,8%
3	Lidl	10,3%
4	Plus	9,1%
5	ALDI	5,0%
6	Dirk	4,1%
	Resterende 7 supermarkten	15,7%

Tabel 1. Marktaandeel zes grootste Nederlandse supermarkten 2025²³

4.2 Manier van tellen

De 20 tellers hebben met behulp van een lijst waarop aardappels en de meest voorkomende soorten groenten en fruit staan aangegeven, geteld. De tellers zijn geïnstrueerd welke biologische producten wel of niet in de telling op te nemen en hebben gebruik gemaakt van een telformulier (Bijlage 1 en 2). Tellingen hebben in 69 supermarkten plaatsgevonden.

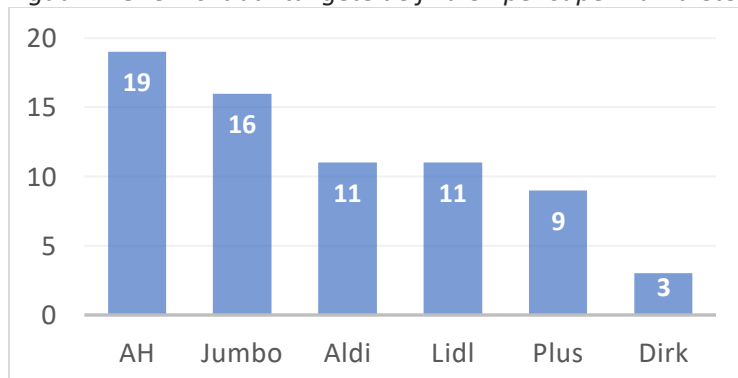
Het gaat om een beperkte steekproef. De uitkomsten zijn daarmee een momentopname. De steekproef geeft een indicatie van wat de consument in welke supermarktketen aan biologische producten kan verwachten. De supermarkten zijn in één korte periode bezocht (week 4 2026), zodat het verschil in (seizoensgebonden) aanbod van AGF geen rol speelt.

Voor het tellen is dezelfde aanpak gehanteerd als bij de Eko-tellingen van PAN-NL in 2021²⁴, 2022²⁵, 2024²⁶ en 2025²⁷ met de kanttekening dat de tellingen in van de jaren 2024, 2025 en 2026 in de tweede helft van januari plaatsvonden en in 2021 en 2022 eind november. Het is niet uitgesloten dat het aanbod van bepaalde soorten groente en fruit eind november en in de tweede helft van januari iets verschilt.

4.3 Getelde supermarkten

Er komen verschillen tussen filialen van één supermarktketen voor. De plaatselijke klantenkring kan meer of minder om biologisch vragen en de inkoper maakt ook zijn of haar eigen keuzes. Door in verschillende filialen (67 totaal) te tellen wordt dit probleem ten dele ondervangen. Een minimaal aantal van 3 winkels (Dirk) tot maximaal 19 winkels (AH) per supermarktketen is geteld (figuur 7).

Figuur 7. Overzicht aantal getelde filialen per supermarktketen

²³ <https://retailtrends.nl/news/77077/analyse-waar-is-nog-ruimte-voor-supermarkten>

²⁴ <https://www.pan-netherlands.org/ekotellingen/>

²⁵ <https://www.pan-netherlands.org/eko-telling-2022/>

²⁶ <https://www.pan-netherlands.org/blog/2024/02/15/eko-tellingen-in-supermarkten-2024/>

²⁷ <https://www.pan-netherlands.org/eko-tellingen-2025/>

5 Resultaten

In de 19 bezochte AH-winkels is het grootste assortiment verse biologische AGF-producten aangetroffen, namelijk 55 verschillende producten, gevolgd door Jumbo met een aanbod van 36 soorten verse biologische AGF-producten. Lidl en PLUS vormen de middenmoot met respectievelijk gemiddeld 34 en 30 biologische AGF-producten. Bij de drie bezocht filialen van Dirk zijn gemiddeld 17 verse biologische AGF geteld. Aldi bungelt helemaal onderaan met slechts 5 soorten verse biologische aardappelen en groenten. In de bezochte Aldi filialen wordt geen biologisch vers fruit aangeboden.

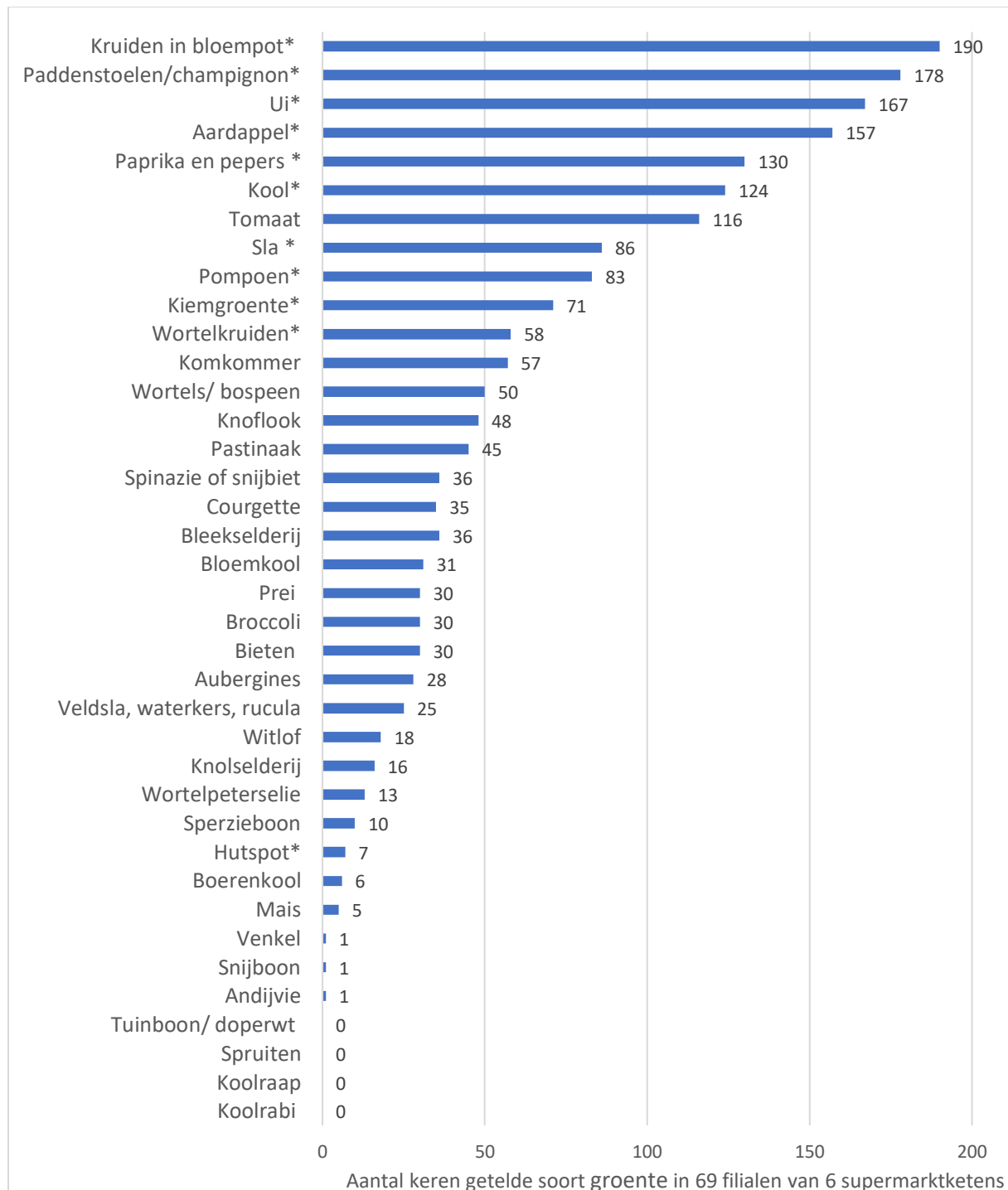
Tabel 2. Het gemiddelde aantal soorten verse biologische aardappelen en groente, aantal soorten fruit en het totaal aantal AGF aangetroffen in de 6 grootste supermarktketens in Nederland

	Aantal soorten verse aardappelen en groente Gemiddeld	Aantal soorten vers fruit Gemiddeld	Aantal vers AGF Gemiddeld totaal
AH (n=19)	44	11	55
Jumbo (n=16)	30	6	36
Lidl (n=11)	26	8	34
Plus (n=9)	26	4	30
Dirk (n=3)	13	4	17
Aldi (n=11)	5	0	5

5.1 Aanbod verse biologische groenten

Het totale aanbod van biologische groenten en aardappelen is ruim 4 keer groter dan het aanbod van vers bio fruit. In de 69 bezochte winkels zijn in totaal 1930 verse biologische aardappelen en groente geteld en 432 vers biologisch fruit. Als we kijken welke soorten biologische verse groente en aardappelen in de winkels het vaakst geteld zijn, dan staan in de top-5 verse kruiden in bloempot, paddenstoelen, ui, aardappel en paprika/pepers. De wintergroenten spruiten en koolraap zijn in geen enkele supermarktketen in bio kwaliteit aangetroffen. Biologische boerenkool, een andere typische Nederlandse wintergroente, is slechts 6 keer geteld. Zie figuur 8.

Figuur 8. Overzicht verse biologische aardappelen en groenten en aantal keren geteld in 69 filialen van de 6 grootste supermarktketens in Nederland

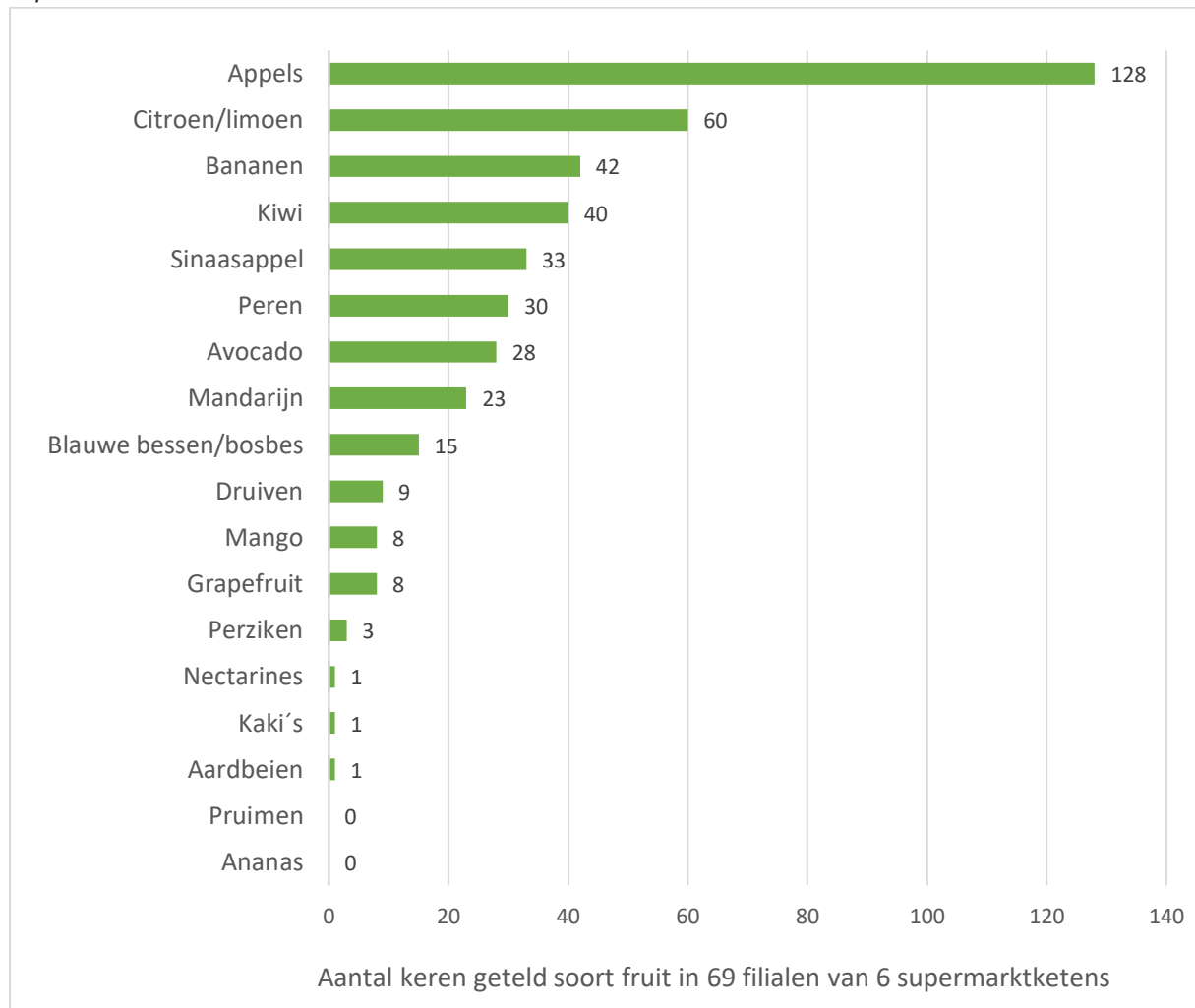

*Het product omvat meerdere soorten en/of is verpakt in verschillende volumes.

5.2 Aanbod vers biologisch fruit

Bij het getelde vers biologisch fruit zijn appels verreweg het meest vertegenwoordigd. In de 69 bezochte winkels zijn biologische appels 128 keer geteld, citroenen en limoenen 60 keer en bananen 42 keer. Typische zomervruchten aardbeien, pruimen, nectarines zijn ieder één keer geteld. Ondanks dat druiven, blauwe- en bosbessen late zomervruchten zijn, zijn ze in januari toch nog resp. 9 en 15 keer in een winkel aangetroffen. Zie figuur 9.

Figuur 9. Overzicht vers biologisch fruit en aantal keren geteld in 69 filialen van de 6 grootste supermarktketens in Nederland

5.3 Analyse EKO-tellingen periode 2017 - 2026

In 2017 heeft Greenpeace in Nederland onderzoek gedaan naar het aanbod van verse biologische AGF-producten in de grootste supermarktketens in Nederland. Vanaf 2021 heeft PAN-NL het onderzoek jaarlijks voortgezet. Met het oog op doelstellingen t.a.v. de ontwikkeling van de teelt en aanbod van verse biologische producten en duurzaamheidsdoelen van de supermarktketens, zijn de resultaten van de EKO-tellingen van PAN-NL van januari 2026, 2025, 2024, 2022 en 2021 en van Greenpeace in 2017 onder de loep genomen en de trend van het aanbod van biologische AGF geanalyseerd. In tabel 3 zijn de gemiddeld getelde aantallen verse biologische soorten AGF weergegeven.

	Supermarkt	Bio AGF; jan 2026	Bio AGF; jan 2025 ²⁸	Bio AGF; jan 2024 ²⁹	Bio AGF; nov 2022 ³⁰	Bio AGF; nov 2021 ³¹	Bio AGF; Greenpeace sept 2017 ³²
1	AH	55	58	45	45	40	48
2	Jumbo	36	37	32	31	29	30
3	Plus/Coop	30	37	21	23	22/30	31/13
4	Lidl	34	37	24	22	18	12
5	Dirk	17	13				
6	ALDI	5	6	0,6	0,5	1	11
	Gem. excl. Dirk	32,0	35,0	24,4	24,3	23,3	24,2
	Gem. incl. Dirk	29,5	31,3				

Tabel 3. Resultaten EKO-tellingen PAN-NL en Greenpeace in supermarkten uitgevoerd in januari 2026, 2025 en 2024, november 2021, 2022 en september 2017: het gemiddelde aantal verschillende biologische verse AGF-producten per supermarktketen.

Uit de tabel kunnen op basis van deze steekproef de volgende conclusies worden getrokken:

1. In 2026 is alleen bij supermarkt Dirk een toename van verse biologische AGF, bij de andere vijf supermarktketens is het aanbod van biologische AGF-producten t.o.v. 2025 licht afgenomen.
2. Albert Heijn blijft koploper met gemiddeld 55 biologische producten in de categorie AGF.
3. ALDI is nog steeds hekkensluiter en blijft ver achter met gemiddeld slechts 5 biologisch producten in de categorie AGF.
4. In de zes grootste Nederlandse supermarkten is het gemiddelde aanbod van verse biologische AGF-producten in januari 2026 t.o.v. januari 2025 licht afgenomen van gemiddeld 31,3 naar 29,5 producten.
5. Al met al kunnen we stellen dat er in 2026 een stagnatie is van het aanbod verse bio AGF-producten.

Volgens een trendanalyse is gedurende een periode van 9 jaar het aanbod verse bio AGF bij de vier supermarkten licht toegenomen: bij Albert Heijn is het aanbod bio AGF met 31% toegenomen (3,5% per jaar), bij Jumbo 32% (3,4% per jaar), bij Plus/ Coop 45% (5% per jaar). Bij Lidl is de toename van het aanbod van verse AGF-producten met ruim 200% ((22% per jaar) het sterkst. Bij ALDI is de trend dat in dezelfde periode het aanbod van verse bio AGF is afgenomen (figuur 10).

Deze analyse laat zien dat in de periode 2017 tot 2026 de groei van verse AGF-producten in de supermarktketens AH, Combi, Plus/Coop en Aldi teleurstellend is. Lidl heeft blijkbaar een beleid dat het aanbod en dus ook de afname van verse biologische AGF stimuleert.

²⁸ <https://www.pan-netherlands.org/eko-tellingen-2025/>

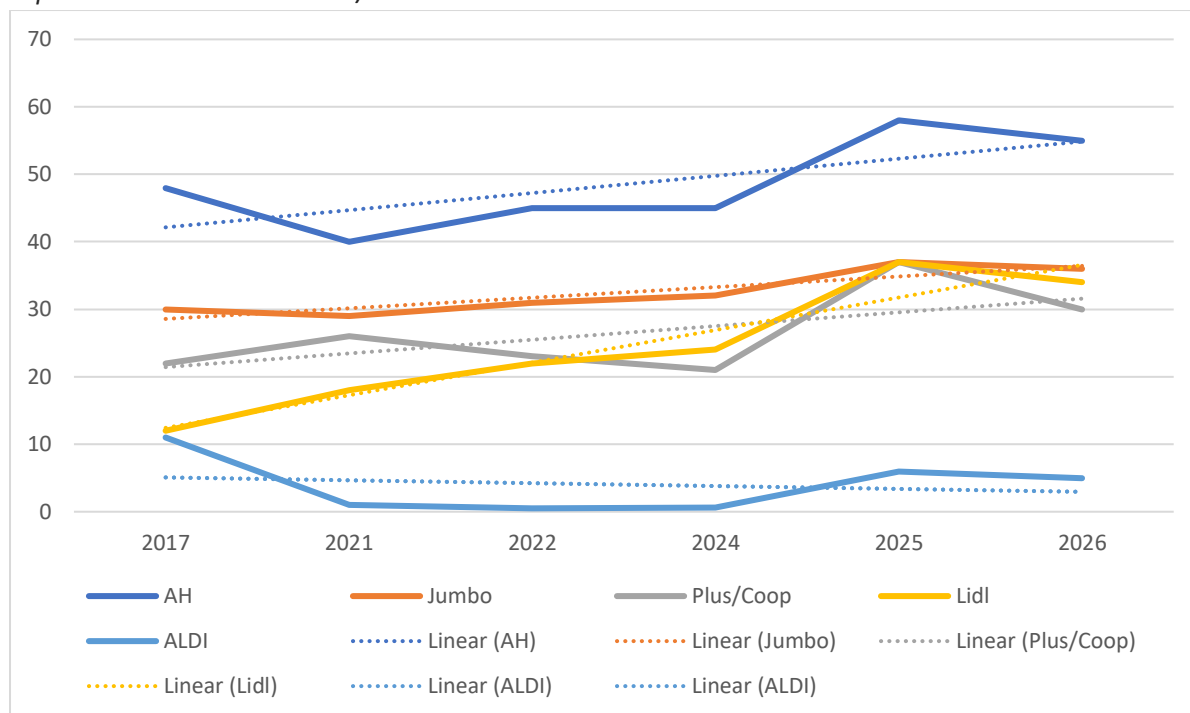
²⁹ <https://www.pan-netherlands.org/eko-tellingen-in-supermarkten-2024/>

³⁰ <https://www.pan-netherlands.org/eko-telling-2022/>

³¹ <https://www.pan-netherlands.org/ekotellingen/>

³² <https://planet4-netherlands-stateless.storage.googleapis.com/2018/06/Rapport-Supermarkt-Biocheck-2017.pdf>

Figuur 10. Trendanalyse van de ontwikkeling van het aanbod van verse AGF-producten in de 5 grootste supermarktketens van 2017 t/m 2026

6 Duurzaamheidsbeleid supermarkten

Alle supermarkten hebben een strategie om de duurzaamheid van de productieketen en de filialen te verbeteren. Programma's en doelstelling zijn geïnitieerd tegen bijvoorbeeld voedselverspilling, voor een gezonde levensstijl, reductie van plasticverpakking, het bereiken van klimaatdoelstellingen of werken aan eiwittransitie, kruidenrijkgrasland en dierenwelzijn.

In deze rapportage focussen we alleen op het beleid van de getelde supermarktketens ten aanzien van bestrijdingsmiddelen in AGF-producten.

6.1 Albert Heijn

In de website van Albert Heijn³³ is te lezen: "Steeds meer klanten van Albert Heijn kiezen bewust voor biologisch. Die groeiende vraag vertaalt zich al jaren in een breder en beter beschikbaar biologisch assortiment. Met succes: de doelstelling op biologische aardappelen, groente en fruit is een jaar eerder dan gepland (in 2025) behaald. Dit resultaat biedt de kans het aandeel biologisch nog verder te laten stijgen: Albert Heijn gaat voor 10% omzetaandeel biologisch van het eigenmerk assortiment in 2030. Dat is een groei van meer dan 40% t.o.v. 2025."

In ons onderzoek wordt het aanbod droge biologische producten en biologisch zuivelproducten niet meegenomen en geeft dus geen inzicht in het totale omzetaandeel van biologisch assortiment. Wel kunnen we concluderen dat t.o.v. 2025 het aanbod verse biologische AGF in 2026 niet is toegenomen.

³³ <https://nieuws.ah.nl/albert-heijn-gaat-voor-10-omzetaandeel-biologisch-eigen-merkassortiment-in-2030/#>

6.2 Jumbo

In 2024 heeft Jumbo de doelstelling geformuleerd om biologisch binnen het AGF-schap onder de aandacht te brengen en streeft naar 10% omzetaandeel op biologisch in 2027.³⁴

Uit de trendanalyse van PAN-NL blijkt dat in de periode 2017-2026 het assortiment verse biologische AGF met slechts 32% is toegenomen. T.o.v. 2025 is het assortiment biologische AGF in 2026 tot stilstand gekomen.

6.3 Lidl

In 2024 heeft Lidl het zogenaamde Hutspotakkoord met biologische telers ondertekend, voor meer biologische aardappelen, groente en fruit. Ook heeft Lidl de doelstelling dat het omzetaandeel van verse biologisch AGF in 2026 is verdubbeld t.o.v. 2022 van 4% naar 8%. In 2024 was de omzet uit AGF 7,6%.³⁵ Om de voorgenomen verdubbeling van biologische groenten en fruit in de omzet te realiseren, biedt Lidl volgens het Hutspotakkoord deze producten scherp geprijsd aan. Ook zet de retailer zich in voor meer zichtbaarheid van biologisch. Uit de trendanalyse van PAN-NL blijkt dat in de periode 2017-2026 het assortiment vers biologisch AGF bij Lidl met 200% is toegenomen. T.o.v. 2025 is in 2026 is ook bij Lidl het assortiment biologische AGF licht afgenomen.

6.4 PLUS

Plus wil voldoen aan de doelstelling van de overheid om de biologisch landbouw te laten groeien van 4% in 2022 tot 15% in 2030. Ze wil dit onder andere bereiken door sommige product(groepen) in één keer te vervangen door biologisch. *“Zo zijn bijvoorbeeld onze dagverse zuivel, aardappelen en uien van ons huismerk, standaard biologisch.”*³⁶ Plus streeft ernaar het omzetaandeel biologisch te verdubbelen van 2,6% in 2024 naar 5% in 2025. Plus heeft de ambitie om voor de categorie 'aardappelen, groente en fruit' te groeien naar 8% omzetaandeel (2026).

Na alle dagverse zuivel en onbewerkte aardappelen zal PLUS opnieuw een productgroep, de gele en rode onbewerkte uien, voor de biologische variant vervangen. Ondanks de goede intenties en aanpak, is volgens de trendanalyse van PAN-NL de toename van verse AGF in de periode 2017-2026 (in 9 jaren) slechtst 32%. T.o.v. 2025 is in 2026 bij PLUS het assortiment biologische AGF van 37 naar 30 producten duidelijk afgenomen.

6.5 ALDI

Volgens de supermarktencheck van Greenpeace was in 2017 het gemiddelde aantal verse biologische producten AGF bij ALDI 11.³⁷ ALDI heeft nu gemiddeld 5 verse biologische AGF in de winkel. Evenals in de voorafgaande jaren heeft ALDI nog steeds geen vers biologisch fruit in haar assortiment. Het assortiment verse biologisch groente is in 2026 t.o.v. de vorige jaren iets uitgebreider.

ALDI informeert de consument³⁸: *We zijn dan geen biologische supermarkt, maar we hebben veel informatie, inspiratie en recepten voor je verzameld. Wat is biologisch? Oké, biologisch eten is voor wie puur en eerlijk wil eten... en stiekem ook een beetje voor wie wil pronken met organische groenten die niet recht maar wél lekker zijn.*

Over keurmerken schrijft ALDI: *In de supermarkt kan je soms door de hoeveelheid aan keurmerken even de weg kwijtraken. Waar moet je nou op letten? Gelukkig zijn er een aantal biologische keurmerken die echt het verschil maken. Denk aan Planet Proof, Beter Leven en Europees Biologisch. De eerste twee herken je aan de duidelijke tekst in het logo. Terwijl een groen blaadje het symbool is*

³⁴ <https://www.jumbo.com/nieuws/groenten-en-fruit-van-dichtbij-en-verder-weg/#>

³⁵ <https://www.lidl.nl/l/folders/duurzaamheidsverslag2024/view/flyer/page/9>

³⁶ <https://www.plus.nl/over-plus/duurzaamheid/biologisch>

³⁷ <https://www.greenpeace.org/static/planet4-netherlands-stateless/2018/06/Rapport-Supermarkt-Biocheck-2017.pdf>

³⁸ <https://www.aldi.nl/inspiratie/eten-en-drinken/vers/biologisch.html>

*van Europees Biologisch. Bewuste keuzes maken wordt zo nog makkelijker. Voor je het weet, heb je een mand vol verantwoord lekkers!*³⁹

Met deze formulering schept ALDI verwarring bij de consument. Bij het keurmerk on the way to Planet Proof of Beter Leven is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen toegestaan. Met de aanschaf van 'een mand vol verantwoord lekkers' van het keurmerk on the Way to Planet Proof⁴⁰ krijgt de klant waarschijnlijk een cocktail van pesticiden cadeau.

6.6 Dirk

Dirk heeft een doelstelling voor de biologische omzet per productgroep van 2023 tot 2026 vastgelegd. Voor verse AGF is de doelstelling van 2,36% naar 6% in 2026. Van bietjes, pastinaak en zakken winterpeen wordt alleen een biologische variant aangeboden. Ook kiest Dirk ervoor om alleen biologische aardappels, groente- en fruitproducten te verkopen die uit Nederland komen. In mei 2024 riep de Consumentenbond Dirk uit tot goedkoopste supermarkt voor biologische producten.⁴¹

In 2025 heeft PAN-NL Dirk voor het eerst in de Eko-tellingen meegenomen. In deze steekproef zijn van Dirk in 2025 slechts vier filialen geteld en in 2026 drie filialen. In de Eko-tellingen van 2026 is t.o.v. 2025 alleen bij Dirk een toename van het verse AGF-assortiment, met de kanttekening dat de paar getelde filialen zich in steden bevonden.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusie: Beleid supermarkten en overheid is nog steeds onvoldoende

- In deze steekproef is bij de vijf grootse supermarkten t.o.v. 2025 het gemiddelde aantal verse biologische AGF-producten gedaald van 35 in 2025 naar 32 in 2026. Bij Jumbo was sprake van stagnatie, bij de andere 4 supermarkten daalde het assortiment.
- Bij de supermarktketen Dirk is de tendens dat t.o.v. 2025 in 2026 het assortiment verse bio AGF is gestegen.
- De producten die het vaakst biologisch worden aangeboden zijn kruiden in pot, gevolgd door paddenstoelen, uien en aardappels. Typische Nederlandse wintergroenten zoals spruiten of boerenkool zijn niet of sporadisch in biologisch kwaliteit aangetroffen.
- In de productgroep fruit zijn verse biologische appels verreweg het vaakst geteld, gevolgd door citroenen/limoenen.
- Over de periode 2017-2026 is de trend dat bij de vijf grootste supermarkten (AH, Jumbo, Plus/Coop, Lidl, Aldi) het gemiddelde aanbod van verse biologische AGF-producten te langzaam toeneemt; In 2017 was het gemiddelde aanbod 24 verse bio AGF-producten, 9 jaar later 35 producten.
- Ten opzichte van 2012 is in 2023 het aandeel biologisch bewerkt landbouwareaal in Nederland toegenomen van 2,3% naar 4,9%.
- Van 2011 tot 2019 was Nederland de enige EU-lidstaat die tijdens de omschakeling van gangbaar naar biologisch de boeren niet met een vast bedrag per hectare ondersteunde.
- Ook de uitvoering van de huidige eco-regeling in het kader van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, geeft niet de indruk dat onze overheid echt de ambitie heeft om 15% biologisch areaal in 2030 te realiseren.

³⁹ <https://www.aldi.nl/inspiratie/eten-en-drinken/vers/biologisch.html>

⁴⁰ https://downloads.smk.nl/Public/PlanetProof_documenten/2026%20Plantaardig%20alle%20talen%20260226/Certificatieschema%20On%20the%20way%20to%20PlanetProof%20Plantaardige%20Producten%20PP.6.pdf

⁴¹ <https://www.dirk.nl/meer/over-dirk/duurzaamheid/duurzaam-nieuws/biologische-ambitie>

- De hogere prijzen voor biologische producten blijft voor veel consumenten een barrière.
- Er is nog een enorm gat te overbruggen om met de huidige omzet van biologische producten van 3,5% (supermarkten, derde kwartaal 2025) het areaal van 15% biologische landbouw in 2030 te realiseren.⁴²

7.2 Aanbeveling: ambitieus stimuleringsbeleid vraag en aanbod biologische producten

Een ambitieus stimuleringsbeleid moet zowel vraag als aanbod gaan stimuleren. Daarvoor dient het beleid drastisch te worden omgebogen. Tot dusver heeft onze overheid nagenoeg geen ambitie met betrekking tot de groei van de biologische landbouw. Er is veel te weinig stimulans. Biologische boeren worden bijvoorbeeld in het Nederlandse subsidieprogramma van de GLB (Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) niet anders behandeld dan gangbare⁴³, en de minister noemt de biologische landbouw niet eens in de Toekomstvisie 2030⁴⁴. Sinds de herfst van 2022 heeft de Minister van het toenmalige LNV een streefcijfer in 2030, waarbij 15% van het landbouwareaal biologisch geteeld moet worden. Om enigszins bij de doelstelling van 15% in de buurt te komen, wordt door PAN-NL het volgende beleid minimaal noodzakelijk geacht:

Om het aandeel biologische producten te vergroten en mensen te stimuleren meer biologisch voedsel te kopen, zullen overheid en supermarktketens veel en andere maatregelen moeten invoeren. Bijvoorbeeld:

1. Informeer consumenten en met name zwangere vrouwen via campagnes en websites over de voordelen van biologisch voedsel voor de gezondheid^{45, 46, 47, 48} en de biodiversiteit^{49, 50}.
2. Informeer vooral gezinnen dat alleen baby- en peuterhapjes bereid met biologische of onbespoten producten voldoen aan de richtlijn voor zuigelingen- en peutervoeding^{51, 52}.
3. De overheid moet terug aan het stuur om een einde te maken aan het convenanten-moeras en dient zonder invloed van de pesticiden sector een stappenplan met kwantitatieve doelstellingen vast te leggen.
4. Voorlichting m.b.t. biologische producten: de teelt en consumptie van biologische producten veroorzaakt geen milieu, water en luchtvervuiling zoals gangbare teelten.
5. De overheid moet het voorbeeld geven door in kantines en op evenementen alleen biologische producten aan te bieden.
6. Voor de betaalbaarheid en bereikbaarheid van biologisch voedsel voor alle consumenten moet een oplossing gevonden worden.
7. Het gebruik van pesticiden veroorzaakt verborgen externe kosten die nu door de maatschappij betaald worden.⁵³ Daarom moeten er eerlijke prijzen komen: onder meer geen BTW voor biologische producten en een heffing voor het gebruik van landbouwgif, ter grootte van

⁴² <https://www.distrifood.nl/173754/minister-piet-adema-roept-supers-als-lidl-en-ah-op-aanbod-biologisch-te-vergroten>

⁴³ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2021/03/Biologische-Landbouw-PAN-NL-maart-2021-2.pdf>

⁴⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/28/uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030>

⁴⁵ <https://www.frontiersin.org/journals/cancer-control-and-society/articles/10.3389/fcacs.2024.1368086/full>

⁴⁶ <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9783316/>

⁴⁷ <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6583612/>

⁴⁸ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ijc.31073>

⁴⁹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412023005536>

⁵⁰ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048969724056171>

⁵¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0125>

⁵² <https://www.pan-netherlands.org/eetwijzer/risico-pesticiden/kwetsbare-groepen/>

⁵³ <https://hal.science/hal-01303109v1/document>

bijvoorbeeld 500 Euro voor chemische insecticiden en 100 Euro voor alle andere bestrijdingsmiddelen per hectare.

8. Landbouwvoorlichting en onderzoek: uitwisseling van kennis en technieken met ervaren biologische telers. Volg de aanbevelingen van Groenboerenplan.⁵⁴
9. Voldoende hoge premies voor agrariërs die omschakelen naar biologische landbouw; overname door de overheid van de SKAL-certificering kosten.
10. Betaal biologische boeren ruimschoots voor het in stand houden van biodiversiteit, schone bodem, schoon grondwater en behoud van het landschap.
11. Regelgeving die de groei van biologische landbouw sterk bevordert. Deze regelgeving dient de supermarkten te verplichten te streven naar minstens 15% omzet van biologische producten in 2030, met een jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer.
12. De overheid dient de supermarkten te dwingen een plan te schrijven en te laten uitvoeren zodat in 2030 minstens 15% van de omzet van AGF komt van biologische producten uit Nederland.
13. Voer een eenvoudig systeem van logos/keurmerken in: een Europees groen logo voor gecertificeerde biologische levensmiddelen; Eén logo voor alle gangbare levensmiddelen die tijdens de teelt en/of na de oogst met chemische pesticiden behandeld zijn en net als bij andere producten: informatie bijleveren welke pesticiden zijn gebruikt tijdens het telen van dit product.

⁵⁴ <https://www.groenboerenplan.nl>

Bijlage 1

Hoe zijn biologische en niet-biologische producten te herkennen?

Door de vele in omloop zijnde logo's en certificeringen is het voor de consument niet altijd eenvoudig om biologische producten te herkennen. Ook zien we dat bij de verschillende supermarktketens verschillende manieren zijn om biologische producten kenbaar te maken. Hieronder zijn de verschillende logo's die in Nederland in omloop zijn voor biologische producten.

Keurmerken van producten waarbij o.a. geen chemische bestrijdingsmiddelen worden toegepast

Ondanks dat er een Europees logo voor alle biologisch geproduceerde producten is ingevoerd, hebben een aantal supermarkten toch nog de behoefte daarnaast een eigen logo of label toe te voegen. Zie het onderstaand overzicht.

	Biologische producten die in de Europese Unie worden geproduceerd, zijn te herkennen aan het groene logo met sterren in de vorm van een blad. Het Europese keurmerk geldt voor alle EU-lidstaten en mag in bepaalde situatie ook in zwart-wit. Dit keurmerk mag alleen gebruikt worden op producten die als biologisch zijn gecertificeerd door een erkend controlebureau of -orgaan. In Nederland is dat de SKAL.⁵⁵ Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden. De regels voor het produceren van biologische producten zijn vastgelegd in de verordening (EU) 2018/848.⁵⁶
	Demeter is het kwaliteitskeurmerk voor biodynamische landbouw en voeding. Alle producten met een Demeter-keurmerk voldoen in ieder geval aan de normen voor biologische landbouw, zoals die binnen de Europese wetgeving zijn vastgelegd. De regels voor Demeter bedrijven zijn strenger dan die voor de EU-verordening voor biologische landbouw. Boeren en verwerkers die als aanvulling op de EU-bio regulering voldoen aan de Demeter-normen en -richtlijnen, ontvangen na de controle een Demeter-certificaat en mogen het Demeter-keurmerk voeren. Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.
	Het EKO-keurmerk is een Nederlands keurmerk voldoet aan de EU-biologische normen, maar is geproduceerd in Nederland. Bedrijven die het EKO-keurmerk voeren, worden door SKAL gecontroleerd.⁵⁷ Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.

⁵⁵ <https://www.skal.nl>

⁵⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-33e42beb-2d83-41da-835e-e7abb0733a47/pdf>

⁵⁷ <https://eko-keurmerk.nl/certificering#wie-controleert-dat>

	Lidl biedt biologische verse groente en fruit aan onder de naam BIO organic. Sinds 2021 zijn verkooppunten die onverpakt biologische producten verkopen verplicht zich te laten certificeren door SKAL. Als controle-autoriteit voert SKAL inspecties uit bij filialen, distributiecentra en hoofdkantoren en staat de gehele keten, van producent tot consument, onder toezicht van SKAL. Als eerste grote retailer zijn <i>alle winkels van Lidl door SKAL biologisch gecertificeerd</i>. Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.
	PLUS heeft voor gecertificeerde biologisch producten eigen merken Biologisch PLUS en BIO+. Daarnaast is het eigen merk voorzien met het groene EU-Logo voor biologische producten. Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.
	In aanvulling op het Europese logo voor gecertificeerde biologische producten, markeert AH biologische producten vaak ook nog met een eigen logo in de vorm van een blad met daarop Bio geschreven. Eventueel nog aangevuld met het "AH" logo.
	Ook Jumbo heeft een eigen logo om biologische producten te kenmerken. Voor de klant is een extra logo misschien een goede aanvulling om een biologisch product kenbaar te maken. Maar, zoals ook in de website van Jumbo wordt aangegeven, een biologisch product is te herkennen aan het Europese biologische keurmerk.

Keurmerken waarbij chemische bestrijdingsmiddelen toegepast worden

Hieronder worden twee keurmerken die voor gangbare telers, die wel pesticiden en kunstmest gebruiken, in het kort beschreven.

Deze groep van telers kan bijvoorbeeld kiezen voor een duurzamer gebruik van water en energie. Wij geven hierbij alleen informatie over bestrijdingsmiddelen.

	On the Way to PlanetProof telers mogen in principe 99% van de wettelijk toegelaten chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken. Dit keurmerk van de Stichting Milieukeur (SMK) heeft een bonus-malus systeem, waarbij de teler bij gebruik van de meest giftige middelen (hiervoor is een lijst) en malus punt krijgt, die gecompenseerd kan worden door een activiteit die de biodiversiteit ten goede zou kunnen komen, zoals een nestkastje ophangen of een insectenhotel installeren. Maatregelen om het gebruik van pesticiden te reduceren worden aangemoedigd, maar is geen vereiste. Niet chemische bestrijding wordt beloond met bonuspunten.
---	---

	De keurmerkhouders moet de aanpak van geïntegreerde gewasbescherming (IPM) volgen. IPM is in de EU voor alle land- en tuinbouwers sinds 2014 wettelijk verplicht. ⁵⁸
	Albert Heijn heeft sinds 2017 het programma “Beter voor Boer & Natuur” met een eigen aanpak van voorwaarden voor de boer om het label te mogen gebruiken. 2023 heeft AH het label omgezet in een open keurmerk. Hiervoor is de onafhankelijke stichting Beter voor Boer & Natuur opgericht, en valt onder SMK.⁵⁹ Dit betekent, dat ook andere supermarkten zich kunnen aansluiten en producten met het keurmerk “Beter voor Boer & Natuur” kunnen aanbieden.⁶⁰ De Stichting Beter voor Natuur & Boer stelt boeren en telers in staat om door middel van een duurzaamheidspremie, de kosten van de extra investeringen voor verduurzaming op te vangen. Denk hierbij aan activiteiten op het gebied van biodiversiteit, klimaat, milieu en dierenwelzijn. Dit keurmerk heeft geen bonus-malus systeem, maar werkt met concrete en vastgestelde eisen. Ook “Beter voor Boer & Natuur” telers mogen in principe wettelijk toegelaten pesticiden toepassen en moet de aanpak van IPM volgen. De teler dient jaarlijks een reductieplan voor pesticiden in en moet zich richten op de 25% best scorende producenten/regiogroep en evt. acties vastleggen om aan de richtwaarde te voldoen. Het Beter voor Boer & Natuur heeft een lijst met 10 pesticiden die wettelijk toegelaten zijn maar voor het keurmerk verboden zijn; waarbij drie bij hoge uitzondering en met meldplicht te gebruiken zijn.⁶¹

⁵⁸ IPM: Eerst moeten alle preventieve en niet-chemische maatregelen worden toegepast en pas als alles is geprobeerd, in noodgevallen pesticiden. https://nl.wikipedia.org/wiki/Geïntegreerde_gewasbescherming

⁵⁹ <https://www.adformatie.nl/purpose-marketing/ah-stelt-beter-voor-natuur-boer-logo-open-voor-supers>

⁶⁰ <https://www.gfactueel.nl/albert-heijn-planetproof-hoeft-niet-weg-met-uitbreiding-beter-voor/>

⁶¹ <https://betervoornatuurenboer.nl/documents/Beter-voor-Natuur--Boer---bijlages-AGF-1.0-21-november-2023.pdf>

Bijlage 2

pan.netherlands@gmail.com
<https://www.pan-netherlands.org>

Instructies EKO-tellingen januari 2026 voor tellers

Beste teller,

Heel fijn dat je ons bij de Eko-tellingen behulpzaam wilt zijn. Hiervoor alvast onze hartelijke dank! In deze brief geven we aanwijzingen hoe en waar en welke biologische producten geteld worden. Desgewenst kan contact met de coördinator opgenomen voor een verdere toelichting. Als er tijdens de telling onduidelijkheden zijn, geef dat dan duidelijk aan op het formulier of in de begeleidende tekst: wat er is waargenomen en hoe is dit in het formulier verwerkt.

a. De zes grootste supermarkten worden geteld:

1. Albert Heijn
2. Jumbo
3. Lidl
4. Plus
5. ALDI
6. Dirk

Het maakt niet uit of supermarkten bij elkaar in de buurt liggen, of niet. Je hoeft niet alle zes supermarkten te tellen, maar tel wat mogelijk is, maar wel graag minimaal 3 supermarkten.

Op basis van twee tabellen (één voor groenten en één voor fruit) worden de verse biologische groenten en biologische fruitproducten in de schappen bij de supermarkten, geteld. Op het telformulier vul je de namen van supermarkten bovenaan de kolom in. Na telling van het aantal getelde groenten en het aantal getelde fruitsoorten tel je deze op en wordt het totale aantal onderaan de kolom gezet.

Omdat de zes supermarkten zelden in een buurt of in één dorp aanwezig zijn, vind je in het telformulier 5 kolommen voor 5 van de 6 genoemde supermarkten.

b. Wat wordt wel en niet geteld

- a. Alleen verse producten worden geteld** d.w.z. geen langer houdbare producten zoals vacuüm biologische verpakte gekookte bieten of langer houdbare zuurkool of rode kool.
- b. Verpakte/ voorgesneden groenten in het koelvak (ca 7 graden) worden wél meegeteld.**
- c. Product dient ook daadwerkelijk in het vak te liggen** d.w.z. bij leeg vak wordt het product **niet** meegeteld.
- d. Biologische diepvriesproducten worden NIET meegeteld.**
- e. Gedroogd/geconserveerd fruit** zoals rozijnen, dadels, abrikozen worden **NIET** meegeteld
- f. Biologische kokosnoot en dadels** worden **NIET** meegeteld aangezien deze lang houdbaar zijn.

c. Keurmerken en labels

Alleen producten met het Europese Eko-label (zie telformulier, groen vierkant met witte sterretjes in de vorm van een blad) worden geteld. Ook de keurmerken **EKO-NL** of het huismerk **BIO Organic** van Lidl zijn biologische producten. Bij Jumbo tref je artikelen aan met een logo 'BIO logisch van Jumbo'; die zijn biologisch gecertificeerd en worden dus meegeteld.

Niet biologisch zijn: Keurmerken zoals On the way to PlanetProof, Beter voor Natuur & Boer of Rain Forest Alliance of Fair Trade. De laatste twee zijn alleen biologisch als ze met het groene EU logo zijn voorzien.

d. Manier van tellen:

Is een product aanwezig dan scoort het één punt.

Verskillende soorten (oranje, groene en flespompoen) en verpakkingen (bijv. 1 en 3 kg verpakking of kriel of gesneden bij aardappelen) van een product scoren **elk één punt**.

Voorbeelden:

- Product aardappelen: kruimig, vast, rood, 1 of 3 kg verpakking of geschilde krietjes, aardappelschijfjes Deze scoren **elk één punt**.
- Verse kruiden: in een bloempot zoals peterselie, basilicum, etc.: **elk één punt**.
- Verse kiemgroenten zoals taugé of sterrenkers: **elk één punt**.
- Verschillende soorten paddenstoelen/zwammen zoals champignons, shiitake, oesterzwammen: **elk één punt**.
- Verschillende soorten pompoenen, oranje, groene, flespompoen: **elk één punt**.
- Kolen: witte, rode, groene, spits-, boerenkool: **elk één punt**.
- Uien: witte en rode uien, sjalotten, indien verschillende verpakkingen: **elk één punt**.
- Appels: verschillende rassen: **elk één punt**.

Mocht er een biologisch versproduct niet in de tabel staan, schrijf deze dan onder in het formulier erbij en tel deze mee.

Dag waarop wordt geteld: dinsdag 27 januari c.q. zoveel mogelijk rond die dag. De tellers houden hun resultaten vertrouwelijk d.w.z. niet verspreiden.

De tellers vullen de aantallen per productsoort in de tabellen in en mailen het aan de coördinator.

TABEL 1. Telformulier verse biologische GROENTEN

Naam en emailadres teller:

	Biologische groenten, alleen vers	Naam Sup 1 Adres, plaats	Naam Sup 2 Adres, plaats	Naam Sup 3 Adres, plaats	Naam Sup 4 Adres, plaats	Naam Sup 5 Adres, plaats
1	Aardappel (vast, kruimig, krieltjes, schijven, verschillende grootte verpakking)					
2	Aardperen					
3	Andijvie					
4	Aubergines					
	Avocado					
5	Bieten (verse rode; NIET gekookt)					
6	Bleekselderij					
7	Bloemkool					
8	Boerenkool (ook gesneden in koeling)					
9	Broccoli					
10	Courgette					
11	Hutspot (pakket aardappel, peen en ui)					
12	Kiemgroente (taugé, tuinkers, radijs etc.)					
13	Knoflook					
14	Knolselderij					
15	Komkommer					
16	Kool (kropkool witte, rode, groen, spits, Chinese; gesneden en verpakt in koeling)					
17	Koolraap					
18	Koolrabi					
19	Kruiden in bloempot (vers; basilicum, peterselie, munt, etc.)					
20	Kruiden (wortelkruiden gember, kurkuma)					
21	Paddenstoelen (champignons, shiitake, oesterzwammen etc.)					

22	Paprika en pepers (rood, geel, etc.)					
23	Pastinaak					
24	Pompoen (oranje, groen, flespompoen)					
25	Prei (gesneden/ ongesneden)					
26	Sla (krop, ijsberg, rode sla, Roman, baby sla, verpakte gemengde sla in koeling)					
27	Veldsla, waterkers, rucola					
28	Snijboon					
29	Sperzieboon					
30	Spinazie, snijbiet					
31	Spruiten					
32	Tomaat					
33	Tuinboon/ doperwt (vers)					
34	Ui (wit/ rood)					
35	Venkel					
36	Witlof					
37	Wortels/ bospeen					
38	Wortelpeterselie					
39	Zoete aardappel = bataat					

TABEL 2. Telformulier vers biologische FRUIT

Naam en emailadres teller:

Toelichting bij tabel 2 Fruitsoorten:

Biologische kokosnoot en dadels worden niet meegeteld aangezien deze lang houdbaar zijn.

	Biologisch fruit, alleen vers	Naam Sup 1 Adres, plaats	Naam Sup 2 Adres, plaats	Naam Sup 3 Adres, plaats	Naam Sup 4 Adres, plaats	Naam Sup 5 Adres, plaats
1	Ananas					
2	Appels					
3	Bananen					
4	Blauwe bessen					
5	Citroen/limoen					
6	Druiven					
7	Grapefruit					
8	Kaki's					
9	Kiwi					
10	Mandarijn					
11	Mango					
12	Nectarines					
13	Peren					
14	Perziken					
15	Pruimen					
16	Sinaasappel					

TABEL 3. Bepaling totaal aantal soorten biologische producten (som van biologische groenten én fruitsoorten)

Naam en emailadres teller:

	Naam Sup 1 Adres, plaats	Naam Sup 2 Adres, plaats	Naam Sup 3 Adres, plaats	Naam Sup 4 Adres, plaats	Naam Sup 5 Adres, plaats
Aantal biologische verse groenten					
Aantal biologisch verse fruitsoorten					
Totaal aantal soorten biologische verse groenten én fruit					

Toelichting bij tabellen 1, 2 en 3:

1. Toekennen punten: per soort groenten en fruit wordt één punt gegeven. Liggen er een zowel witte, rode én Chinese kool dan worden er drie punten gescoord. Liggen er zowel biologische winterwortels als bospeen dan worden er twee punten gescoord.
2. Alleen verse producten worden geteld d.w.z. geen langer houdbare producten zoals vacuüm verpakte gekookte bieten of langer houdbare zuurkool of rode kool, en geen biologische diepvriesproducten.
3. Vers gesneden, verpakte sla of koolsoorten die in de koeling liggen worden wel meegeteld.
4. Producten die niet in de tabel staan vermeld, kunnen worden toegevoegd aan de tabel.
5. Na de telling alle scores optellen en het totaal van alle getelde groenten (tabel 1) en van alle fruitsoorten (tabel 2) optellen. Vervolgens in tabel 3 het totaal van tabel 1 en tabel 2 optellen.